

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.381-394>

УДК 728.27

Обиночна Зоряна Василівна

к. арх., доцент кафедри архітектури та містобудування

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

zoriana.o@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0003-1782-5300>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ АРХІТЕКТУРИ ПРИТУЛКІВ ДЛЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Анотація: Актуальність теми дослідження пов'язана із соціальною потребою створення притулків для постраждалих від домашнього насильства. На даний час створення такого роду закладів є гостро необхідним, оскільки з кожним днем фіксується все більше випадків домашнього насильства, а притулок може стати тим «острівцем», який виконує функцію захисту, безпеки, реабілітації та допомоги.

У статті розглянуто вітчизняний досвід проєктування та будівництва притулків для осіб, що страждають від домашнього насильства та можливості нового будівництва. Проведено інтерв'ю з директорами притулків України та диспетчерами гарячих ліній. Розглянуті існуючі притулки для матері та дитини, виявлені основні архітектурно-планувальні характеристики. Проведено огляд вітчизняних та закордонних наукових досліджень.

Ціль дослідження полягає у виявленні найкращих рис в архітектурно-планувальній організації таких закладів в Україні.

Ключові слова: архітектура, притулок, домашнє насильство, соціальне житло, вітчизняний досвід, перспективи будівництва.

Постановка проблеми. Слово «насильство», в будь-яких видах, не є чимось новим для суспільства, більше того, практично кожна людина на планеті стикається із насильством проти себе. Не можна сказати, що його не було, просто про нього старались не говорити. Раніше не часто піднімалися такі питання між родичами, друзями, колегами та й, взагалі, рідко порушувались в державі. Про випадки домашнього насильства людство почало все більше говорити під час пандемії COVID-19, адже на досить довгий час всі жителі планети були змушені змінити свій звичний ритм життя та прийняти нові умови. Однією із змін було спільне довготривале перебування кожного члена сім'ї під одним дахом, втрата роботи та інші причини, які, певною мірою, спонукали до появи насильства.

Доцільність створення таких притулків є насамперед застереженням більш глобальних проблем, які можуть трапитись з під час складного періоду життя.

Вивчення сучасного стану функціонування таких закладів, що надають допомогу постраждалим, а також створення сучасних притулків для таких осіб є необхідним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема створення притулків охоплює широке коло питань, вивченням яких займались багато вчених, починаючи від створення притулків для тимчасового проживання в горах туристами, тимчасових притулків для людей, що постраждали від стихійних лих та надзвичайних ситуацій, охоплюючи притулки для бездомних та недавно з'явилися наукові дослідження притулків для осіб, що страждають від насильства. Останні ще, практично, зовсім не досліджені у світі та практично не досліджені в Україні потребують комплексного дослідження в сфері архітектури.

Були розглянуті наукові дослідження, які стосуються спеціального типу житла для бездомних, з яких присвячені праці українських науковців: Соловій Л. С.[1], Ахаїмова А. О.[2], закордонних дослідників, таких як В. А. Rubin, J. A. Devine, J. D. Wright, однак ці праці недоступні для широкого загалу в Україні. Проблема вивчення архітектури притулків для жертв, які страждають від домашнього насильства та їхньої ролі в суспільстві неодноразово піднімалася теоретиками та практиками архітектури, психологами, соціологами. Зокрема, ці дослідження проаналізовані в роботах Pable J.[3;4], Prestwood L.[5], Golding L., Hawkes K.[6], Correia A., Melbin A.[7], Журавель Т., Кочемировської О. та ін.[8], Бордіян Я. та ін.[9], Федорович Н., Скіпальської Г., Краснолобової І., Кочемировської О., Рашко А., Семенко І., Яловської В. [10].

Серед праць дослідників необхідно відзначити наукову роботу Joshi R.[11]. Метою його роботи було дослідити якості фізичного середовища притулків, які впливають і підтримують тих, хто вижив у відновленні після цього травматичного досвіду.

Метою публікації є аналіз сучасного стану в Україні архітектури притулків для осіб, що постраждали від домашнього насильства та перспектив розвитку проектування таких закладів.

Основна частина. Згідно із Законом України «Про соціальні послуги» 2003 року, тимчасовий притулок для дорослих – це організація нічного або тимчасового проживання громадян без визначеного місця проживання, осіб, що постраждали від фізичного або психічного насильства, стихійного лиха, катастрофи, тощо з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових

труднощів, сприянні у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні [12, с.5].

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнє насильство - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1]. У 2017 році в Україні ухвалено Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», яким встановлено кримінальну відповідальність за домашнє насильство.

Крім притулків для жінок та дітей, що постраждали від домашнього насильства, у світі практикується створення окремих притулків житлових кімнат для чоловіків, що страждають від домашнього насильства, а нещодавно, в австралійському Квінсленді відкрився перший окремий притулок для чоловіків.

В ідеалі, розрахунок місць у притулку визначається за формулою: 1 місце на 10 тис населення, але навіть у країнах Європейського Союзу досягти такого охоплення вдалося лише на 42-45%. Разом із жінками у притулку можуть перебувати малолітні діти. Тоді місця визначаються як «родинні місця» [10, с. 40].

Як повідомляє Людмила Пономаренко – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка, член правління ГО «Калинове гроно», ГО «Ліга сучасних жінок» на соціальній сторінці Громадської організації «Ліга сучасних жінок», станом на 10 вересня 2021 року в Україні діють 40 притулків або відділень для постраждалих осіб, 22 кризові кімнати, 19 центрів денного перебування.

Для вивчення сучасного стану притулків для осіб, що страждають від домашнього насильства в період з серпня по жовтень 2021 року було проведено інтерв'ю з працівниками притулків та працівниками гарячих ліній, які надають допомогу постраждалим від домашнього насильства. Також автор була присутня під час онлайн-дискусії «Стамбульська конвенція – не лише про домашнє насильство: як ратифікація Стамбульської конвенції посилить запобігання і протидію різним видам гендерно зумовленого насильства в

Україні?». Дискусію було організовано ГО «Ла Страда-Україна» у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики.

За матеріалами даної дискусії, зокрема аналізу дзвінків на гарячі лінії юристки ГО «Ла Страда-Україна» Юлії Амосової (Національна гаряча лінія з питань попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації; Національна гаряча лінія для дітей та молоді) (рис.1), можна прослідкувати зростання кількості звернень з початку запровадження карантинних заходів, близько 95% з яких стосуються саме домашнього насильства, при тому, що реальна кількість постраждалих, як завжди, значно більша за статистичні показники.

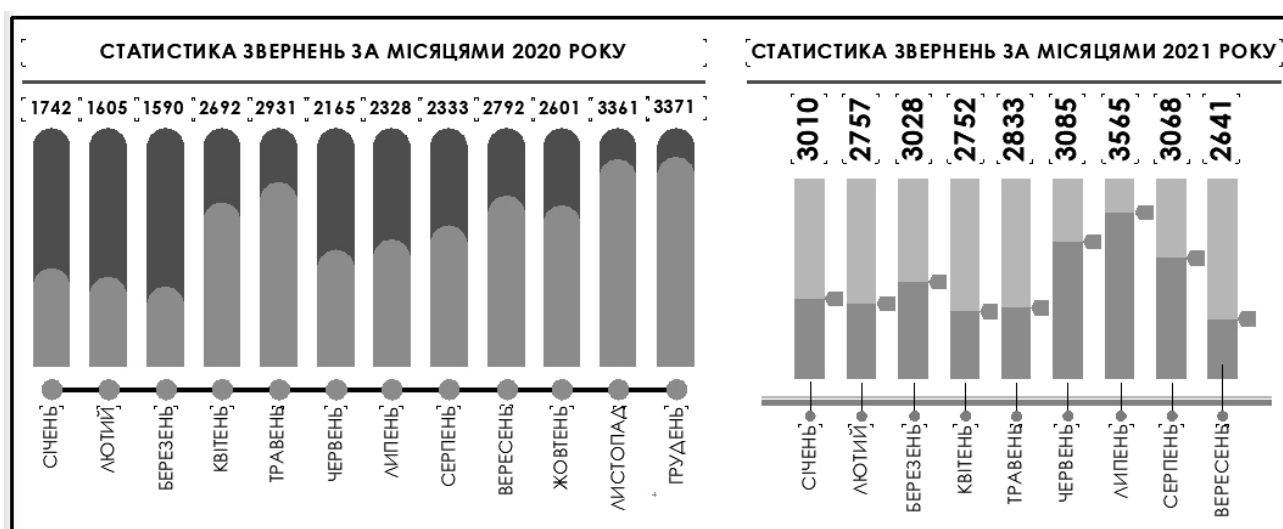

Рис. 1. Статистика звернень на Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (протягом 2020-2021 року) (за матеріалами онлайн-дискусії)

Досліджуючи дану тематику, розглянемо приклади декількох притулків в Україні. Місце розташування та інша детальна інформація, яка може бути використана кривдниками, з метою безпеки та конфіденційності, буде опущена.

У м. Харкові функціонує комунальний заклад «Центр надання допомоги постраждалим від насильства». Заклад має три відділення: кризового реагування; притулку для жінок, які постраждали від насильства; соціально-психологічної допомоги та методичного забезпечення. Таким чином, особа, яка постраждала від насильства може обирати послуги відповідно до своїх потреб.

Притулок для осіб, що страждають від домашнього насильства функціонує тут ще грудня 2016 року, він є одним із першим у нашій країні. Це одноповерхова будівля, одну частину якої займає притулок, другу частину – інша структура. Він розрахований на 10 місць та у своєму складі має чотири житлові кімнати, в яких передбачене окреме ліжко на одну особу, шафа, тумба,

один стіл; санвузол; кухню-їдальню, яка є спільною для всіх перебуваючих та кімнату для консультивання. Директор притулку Ірина Краснолобова, під час інтерв'ю наголошує на необхідності встановлення системи відеоспостереження у кожному такому закладі.

У Харківській області створений кризовий центр, який також надає допомогу постраждалим від домашнього насильства.

3 травня 2018 року такий притулок функціонує у Вінниці. Він займає площу 2-го поверху двоповерхової споруди та має свою воєнізовану охорону. Розрахований даний притулок до 30 осіб та має в своєму складі житлові кімнати, велику спільну кухню, пральню та кімнату для прасування, кімнату для роботи психолога, спільну відпочинкову кімнату, дитячу ігрову кімнату. Перебувати у притулку можуть особи, які зазнали насилля зможуть терміном до 3 місяців, у разі необхідності - максимум до півроку. Директор цього закладу, Марина Павлівна, говорить про те, що важливо, щоб у притулку була звукоізоляційна кімната, де жінка може побути на самоті та нестримувати накопичені емоції, щоб були куточки краси та передбачені масажні крісла. Також, серед перебуваючих, часто є попит на курси самооборони, що також може відобразитись на архітектурно-планувальній організації при створенні нових притулків, а саме – створення тренажерних залів.

На базі центру соціально-психологічної допомоги у Львівській області, у Трускавці, з 28 квітня 2021 року функціонує притулок для жінок та дітей, які постраждали від домашнього насильства. У притулку розміщені п'ять кімнат, розрахованих на 10 жінок з дітьми. дві душові кімнати, кухня та зала для загального користування та інші адміністративні приміщення. Термін перебування не довше ніж три місяці. Надається психологічна, юридична, за потреби, медична допомога.

У Чернівцях також функціонує заклад, який приймає осіб, які постраждали від домашнього насильства – центр доброти для мами і дитини «Місто Добра». Центр – це двоповерхова цегляна споруда з підвальним приміщенням, яка адаптована для людей з інвалідністю. Тут облаштовано 27 житлових кімнат для цілодобового перебування 80 осіб, спортзал, бібліотека, кінозал, дві дитячі кімнати, масажний кабінет та медичний пункт. Крім проживання, у закладі надається юридична, психологічна та соціальна підтримка, мешканці здобувають навички ведення домашнього господарства, за потреби можуть здобути освіту, працевлаштуватись.

В Івано-Франківській області діє Обласний центр соціальної підтримки дітей Івано-Франківської обласної ради в м. Тлумачі, у якому передбачені ліжко-місця для дітей, постраждалих від домашнього насильства, а також Кризова кімната тимчасового перебування для осіб, постраждалих від

домашнього насильства, яка створена ГО «ДОМ48/24». Також, в в смт Верховина знаходиться Івано-Франківський обласний центр соціально-психологічної допомоги, який працює вже біля 16 років та надає допомогу особам, що постраждали від домашнього насильства. Це двоповерхова споруда з кухнею, чотирма кімнатами, відпочинковою зоною та кімнатами для надання послуг психолога. Розрахований заклад на одночасне перебування в ньому не більше 30 осіб.

На Волині надають допомогу особам, які постраждали від домашнього насильства, адже в області діють 2-а обласні спеціалізовані заклади, які надають допомогу жертвам насильства: Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги (м. Ужгород) та Закарпатський центр соціально-психологічної реабілітації дітей (м. Свалява). З 2015 року функціонує центр соціально-психологічної допомоги, а з 2019 року – притулок.

У Києві діють декілька кризових кімнат та створені притулки для постраждалих від домашнього насильства. Притулок розрахований на одночасне проживання 15 осіб з дітьми, надається послуга з проживання, психологічна підтримка, юридична допомога та допомога соціальних працівників. Тут передбачена кімната для дозвілля та бібліотека. Притулок є доступним для маломобільних груп населення. Термін перебування складає 90 днів, але, за крайньої необхідності, може бути продовжений до пів року.

Також у Бучанській територіальній громаді відкрили центр для жінок, що постраждали від насилля «Шелтер Святої Ольги». У центрі жінки з дітьми зможуть отримати психологічну, соціальну, правову, медичну підтримку.

У м. Запоріжжі діють дві спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб - мобільна бригада соціально – психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, яка сформована в 2020 р. при Запорізькому міському центрі соціальних служб для сім'ї дітей та молоді, а також центр соціально – психологічної допомоги для постраждалих від домашнього насильства, який був створений та функціонує при Запорізькій обласній громадській організації «Об'єднання психологів та психоаналітиків «Взаємодія»». Також на даний час на стадії реалізації проєкт притулку для осіб, які зазнали домашнього насильства.

У Маріуполі працюють сервіси для виявлення постраждалих і надання їм допомоги. З 2017 року функціонує притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, мобільна бригада. З вересня 2020 року - денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Маріупольський притулок – це одноповерхова споруда, частина будівлі зблокована із іншою структурою. Як зазначають працівники гарячої лінії, під

час інтерв'ю проведеного автором, таке розташування є досить виправданим, оскільки забезпечує деяку заплутаність для агресора у пошуках притулку, що є досить добре для осіб, які тут перебувають. У закладі є три кімнати, що розраховані на одночасне перебування 10 осіб, наявна спільна кухня та душева кімната. Були випадки, коли у закладі перебувало 17 жінок з дітьми, на цей час доставлялись ліжка, щоб забезпечити проживання постраждалим.

Місто Дніпро також має можливість прийняти осіб, які спраждають від домашнього насильства, адже тут функціонує комунальний заклад соціального захисту «центр соціальної підтримки дітей та сімей «Мамине щастя» Дніпровської міської ради. Заклад розташований в центрі міста та розрахований на 40 осіб. Тут надається можливість проживання, соціально-психологічна підтримка, присологічна допомога, правове консультування, допомога у здобутті освіти, фаху, навичок самостійного життя. Максимальний термін перебування жінки з дитиною у закладі не перевищує 6 місяців.

Також продовжуються ремонтні роботи у новому Притулку для постраждалих від насильства. Він буде розрахований на 15 осіб та надаватиме можливість перебувати постраждалим разом з дітьми. Тут постраждалі зможуть отримати не тільки дах над головою, а й психологічну та юридичну допомогу.

Згідно наданою авторові інформацією Департаментом соціального захисту населення облдержадміністрації, у Луганській області працюють три притулки для жінок, які постраждали від домашнього насильства і насильства за ознакою статі. Дані притулки знаходяться у містах Кремінна, Попасна, Рубіжне.

В Одесі та області загалом створені 4 таких Притулки. У Херсоні з 2019 року функціонує кризовий центр для постраждалих від домашнього насильства.

Добре спроектований об'єкт створить розширення можливостей для мешканців, сприяючи розвитку особистої ідентичності, постановці цілей та прийняттю рішень; створить міцну основу для оперативної підтримки відповідними службами [6, с.51].

Кожен притулок співпрацює із місцевими службами і має свої домовленості із садочками та школами у відповідному районі. Тож дітям не потрібно переривати свій навчальний процес.

Притулки повинні містити приватні спальні кімнати, які можуть замикатися зсередини, щоб забезпечити клієнтів певним рівнем особистого контролю та захисту під час проживання [5 с.179].

Вивчивши вітчизняний досвід, можна підсумувати, що притулки в Україні, зазвичай, входять до складу інших соціальних структур, тільки незначна кількість діють як окремі заклади. Найчастіше вони займають одне крило одноповерхового будинку, чи один із поверхів двоповерхової споруди. Притулки надають допомогу в проживанні, харчуванні, створені куточки для

дозвілля дітей, надається юридична, психологічна, реабілітаційна та, за потреби, медична допомога. Переважна більшість притулків розташовані в центральній частині міста (рис.2).

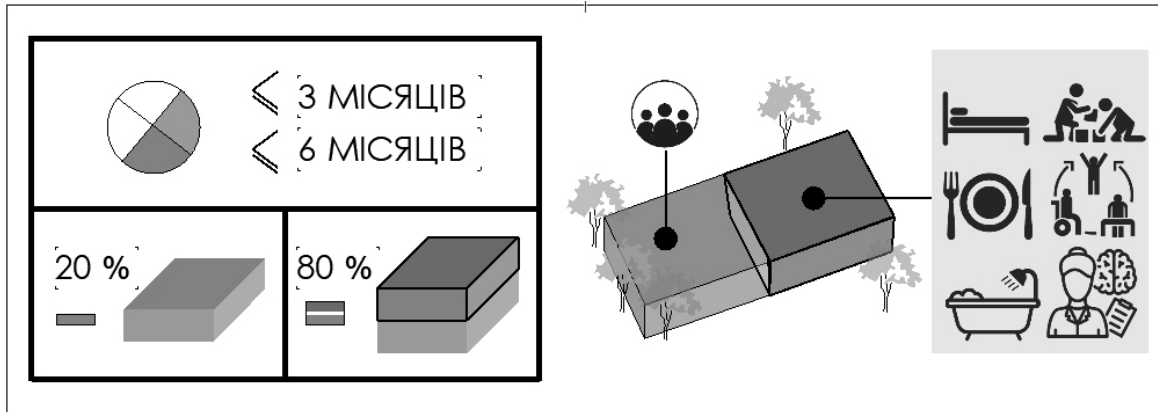

Рис. 2. Типова модель притулку для осіб, що постраждали від домашнього насильства

В Україні поширені також кризові кімнати, які виконують функцію тимчасового притулку, однак не вистачає притулків для осіб, які постраждали від домашнього насильства. Але перспективи будівництва та проектування притулків є досить оптимістичними, адже, як повідомила в інтерв'ю виданню «Кореспондент» перша леді Олена Зеленська, згідно з планом дій, який був затверджений Кабінетом Міністрів, тільки до грудня 2021 року має бути створено 28 нових притулків.

Під керівництвом Обиначної З.В., на кафедрі архітектури та містобудування ІФНТУНГ, було виконано дипломний проект бакалавра ст.гр. АМ-17-2 Тулайдан І. на тему «Притулок для матері та дитини, які страждають від домашнього насильства» (рис.3).

Територія притулку рівнинна, знаходиться на околиці міста, неподалік знаходяться річка та озеро, також на території розміщена велика кількість дерев. Проектована споруда притулку виконана з сучасних матеріалів з поєднанням скла, каменю та металу.

Об'єм споруди являє собою чотири блоки, які об'єднані між собою. Загальний вигляд будівлі загалом не виділяється з оточуючого середовища в умовах безпеки та конфіденційності проживаючих у притулку.

Притулок – дворівнева споруда. На першому рівні розташовано 4 блоки: перший блок – центральний, в який можна потрапити з головного входу, тут знаходяться гардеробна, рецепція, атриум, кабінет охорони та кабінет реабілітолога; другий блок включає в себе лікувальну зону, де розташовані

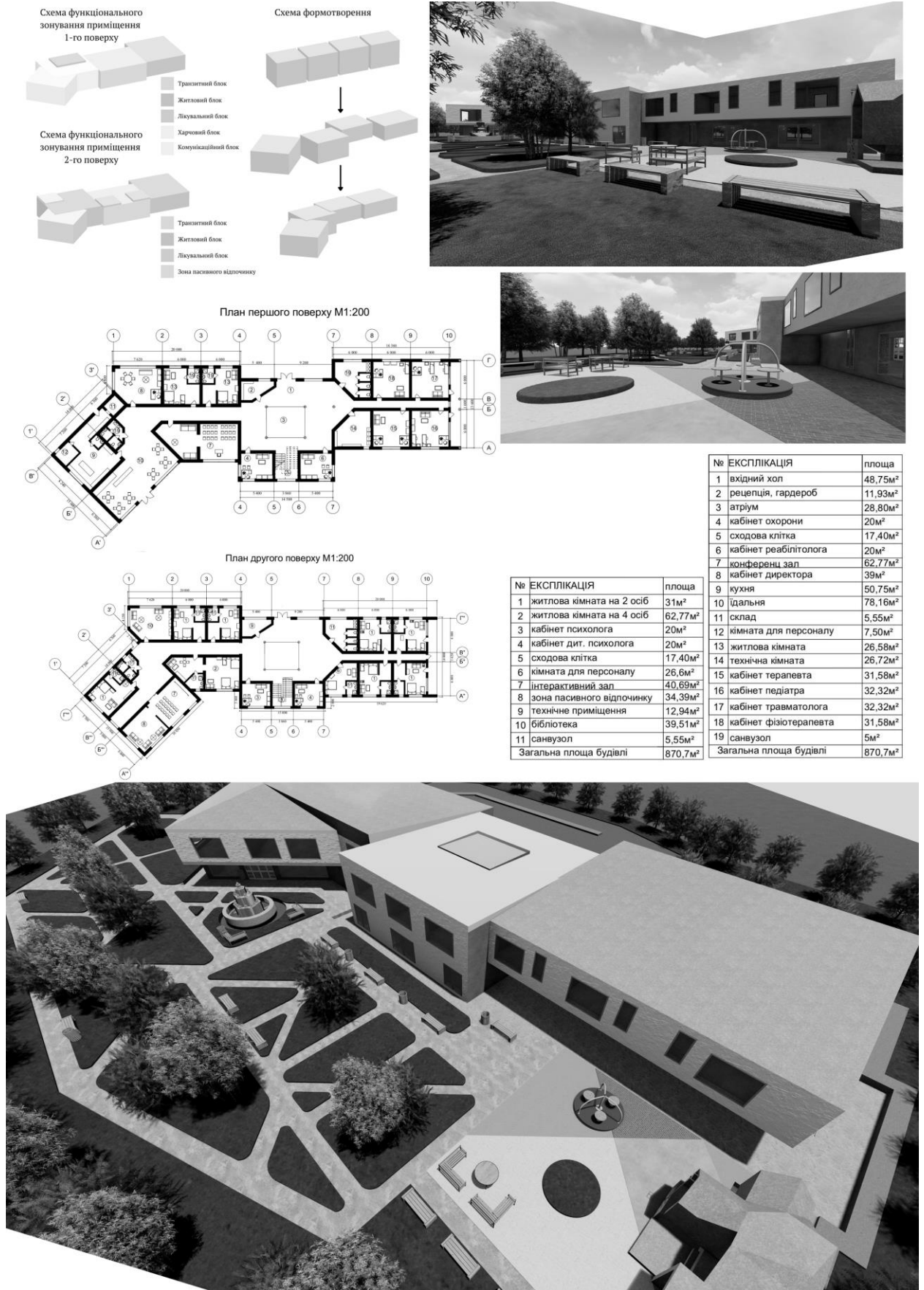

Рис. 3. Проект на тему «Притулок для матері та дитини, які страждають від домашнього насильства»

лікарські кабінети – терапевта, педіатра, травматолога; третій блок включає в себе –2 житлові кімнати на 4 осіб, конференц зал та кабінет директора; 4 блок повернений на 45 градусів та примикає до третього, включає в себе харчову зону: їдальню, кухню, господарський вхід.

На другому рівні: в першому блоці розташовані технічне приміщення та кабінети психологів, в тому числі і дитячого. В другому блоці знаходяться 4 житлові кімнати з виходом на терасу та кімната для персоналу і загальний санвузол; в третьому блоці знаходяться – 3 житлові кімнати, дві з яких двохмісні та одна 4-місна. Також тут знаходиться читальня; в четвертому блоці – інтерактивна зона, також тут знаходиться 1 житлова кімната та вихід на терасу.

Домашнє насильство – це поширена проблема, але через обмеження бюджету та часу притулки для жертв домашнього насильства, на жаль, часто не відповідають вимогам для задоволення потреб мешканців та персоналу притулку. Більше того, притулки рідко будуються з нуля. Найчастіше вони організовуються у будівлях, які втратили власну функцію і, як наслідок, мають низку архітектурно-планувальних проблем та обмежень [11, с. 121].

При формуванні таких притулків, необхідно робити основний акцент на організацію комфортного середовища для жінок та дітей, оскільки за даними соціальних організацій, саме така категорія населення є найбільш вразливою та найбільше потерпає від насильства. Вони потребують підтримки, впевненості у безпеці, медичної, психологічної, юридичної допомоги, тривалого процесу реабілітації і реінтеграції в структуру суспільства, інколи постає потреба в працевлаштуванні, що вимагає створення спеціальних типів житла, які покликані надати таку допомогу. Такий тип закладу дозволить особам, що там перебувають, відновити нормальне фізичне і психічне здоров'я, пройти соціальну адаптацію.

Висновки. Враховуючи проведені дослідження, можна підсумувати, що незважаючи на велику кількість закладів, які мають можливість надавати допомогу особам, які опинились у важких життєвих умовах, все ж необхідні деякі корективи в архітектурно-планувальному вирішенні, а саме – створення необхідних додаткових приміщень, для того, щоб була можливість особам, які постраждали від домашнього насильства, швидше вийти із кризового стану.

Сучасний притулок для осіб, що страждають від домашнього насильства – принципово новий тип соціального житла. Основна відмінність притулків від кризових кімнат – це час перебування, рівень комфорту та забезпечення безпеки. Час перебування у кризових кімнатах складає 7-10 днів, у притулках – 1-3 місяці, за крайньої необхідності, може бути 6 місяців. У кризових кімнатах облаштовано індивідуальні помешкання для кожної особи чи сім'ї, які

потрапили у складну життєву ситуацію та нагадують міні квартири із власною спальною кімнатою, невеличкою кухнею та санвузлом. У притулках, найчастіше це одна спільна кімната на двох осіб і загальна кухня-їдальня та санвузол з душовими. Дані відмінності суттєво впливають на архітектурно-планувальну організацію кожної з установ.

На жаль, кількість осіб, які страждають від домашнього насильства весь час збільшується, що підтверджує необхідність дослідження такого роду закладів.

Список джерел

1. Соловій Л. С. Особливості формування спеціальних типів житла для бездомних: автореф. дис. канд. арх.: Львів, 2011. - 29 с.
2. Ахаїмова А. О. Принципи архітектурно-планувальних рішень соціально-реабілітаційних центрів (для безпритульних дітей та підлітків). автореф. дис. канд. арх. – Київ, 2005. – 21 с.
3. Pable J., Homeless shelter design: a psychologically recuperative approach. *Journal of Interior Design* 32(3) (Florida: Florida State University), 2007. Pp 91-99.
4. Pable J., The transitional homeless shelter family experience. Unpublished manuscript, Department of Interior Design (Florida: Florida State University), 2010. p. 54.
5. Prestwood L., Architectural Design Factors of Domestic Violence Shelters That Affect Outcomes for Female Domestic Violence Victims: A Naturalistic Inquiry to Establish Grounded Theory for Future Researc Dissertation of a doctor of philosophy (Texas: Texas A&M University), 2010. P 228.
6. Golding L., Hawkes K. Domestic violence refuge functional brief Ordinary Council Meeting, 2017. Pp15-54 <http://surl.li/akkju>
7. Correia A., Melbin A. Transitional housing services for victims of domestic violence National Online Resource Center on Violence Against Women (Housing Committee Transitional housing paper), 2005. p 32 <http://surl.li/akkjr>
8. Журавель Т., Кочемировська О., Пилипас Ю. І., Прокопенко Н. М., Пуха К, Янковець В. Притулок для осіб, які постраждали від насильства в громаді: алгоритм створення й забезпечення роботи. Практичний посібник (Київ: ФОП Клименко), 2020. 80с. <http://surl.li/akkjq>
9. Бордіян Я. І. та ін. Попередження домашнього насильства щодо дівчат та жінок у м. Києві: модель, особливості, перспективи (Київ: Видавничий дім «Калита»), 2017. 97с. <http://surl.li/alzlg>
10. Федорович Н., Скіпальська Г., Краснолобова І., Кочемировська О., Рашко А., Семенко І., Яловська В. Створення та забезпечення діяльності

притулків для осіб, постраждалих від домашнього насильства. Методичний посібник (Київ: Видавничий дім «Калита»), 2019. 176с. <http://surl.li/akkeq>

11. Joshi R. Understanding the Built Environment of Shelter Homes for Survivors of Domestic Violence All Theses2642 (Clemson: United States/ Clemson University), 2017. https://tigerprints.clemson.edu/all_theses/2642

12. Державні будівельні норми України Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення ДБН В.2.2-18:2007 [Чинний від 2007-07-01]. - Київ: Мінбуд України, 2007. - 41 с.

References

1. Soloviy L. Peculiarities of forming the special types of housing for homeless: extended abstract of dissertation for Ph.D. in Architecture. [Osoblyvosti formuvannia spetsialnykh typiv zhytla dlia bezdomnykh].: Lviv, 2011. 29 p. (in Ukrainian)

2. Akhayimova A. O. Principles of architectural and planning solutions for social and rehabilitation Centers (for homeless children and adolescents). [Pryntsypy arkhitektyrno-planuvalnykh rishen sotsialno-reabilitatsiinykh tseentriv]: extended abstract of dissertation for Ph.D. in Architecture: - Kiev, 2005. - 21 p. (in Ukrainian)

3. Pable J. (2007). Homeless shelter design: a psychologically recuperative approach. [Dizayn prytulku dlia bezdomnykh: psykholohichno ozdorovchyy pidkhid]. Journal of Interior Design 32(3) (Florida: Florida State University) Pp 91-99 (in English)

4. Pable J. (2010). The transitional homeless shelter family experience. [Perelhidnyi simeynyi dosvid prytulku dlia bezdomnykh]. Unpublished manuscript, Department of Interior Design (Florida: Florida State University) p 54. (in English)

5. Prestwood L. (2010). Architectural Design Factors of Domestic Violence Shelters That Affect Outcomes for Female Domestic Violence Victims [Fakty arkhitektyrnoho proektyvannia, yaki vplyvaiut na zhynok -zhertv domashnoho nasylstva].: A Naturalistic Inquiry to Establish Grounded Theory for Future Research Dissertation of a doctor of philosophy (Texas: Texas A&M University) p 228. (in English)

6. Golding L., Hawkes K. (2017). Domestic violence refuge functional brief Ordinary Council Meeting. [Korotkyi opys prytulky dlia zhertv domashnoho nasylstva]. Pp15-54 <http://surl.li/akkju> (in English)

7. Correia A., Melbin A. (2005). Transitional housing services for victims of domestic violence National Online Resource Center on Violence Against Women (Housing Committee Transitional housing paper). [Osnovni zhytlovi poslyhy dlia zhertv domashnoho nasylstva]. p 32 <http://surl.li/akkjr> (in English)

8. Zhurave T., Kochemirovska O, Pilipas Yu, Prokopenko N., Pooh K. and Yankovets V. (2020). Shelter for people affected by violence in society: an algorithm

for creating and ensuring work Practical guide. [Pritylok dlia osib, sho postrazhdaly v hromadi]. (Kyiv: Private individual Klymenko) p.80 <http://surl.li/akkjq> (in Ukrainian)

9. Bordian Ya et al. (2017), Prevention of domestic violence against girls and women in Kyiv: model, features, prospects. [Poperedzhennia domashnoho nasylstva shodo divchat ta zhinok u m. Kyevi: model, osoblyvosti, perspektyvy]. (Kyiv: Kalita Publishing House), p. 97 <http://surl.li/alzlg> (in Ukrainian)

10. Fedorovich N., Skipalska G., Krasnolobova I., Kochemirovska O., Rashko A., Semenko I., Yalovska V. (2019). Creation and maintenance of shelters for victims of domestic violence. [Stvorennia ta zabezpechennia diyalnosti prytylkiv dlia osib, postrazhdalyh vid domashnoho nasylstva]. Toolkit (Kyiv: Kalita Publishing House) <http://surl.li/akkeq> (in Ukrainian)

11. Joshi R. (2017). Understanding the Built Environment of Shelter Homes for Survivors of Domestic Violence. [Rozyminnia stvorenoho seredovysha prytylkiv dlia zhertv domashnoho nasylstva]. All Theses2642 (Clemson: United States/ Clemson University) https://tigerprints.clemson.edu/all_theses/2642 (in English)

12. State building norms of Ukraine. Buildings and constructions. Institutions of social protection of the population DBN B.2.2-18:2007. [Valid from 2007-07-01] - Kyiv: Ministry of Construction of Ukraine, 2007. - 41 p. (in Ukrainian)

Аннотация

Обыночная Зоряна Васильевна, кандидат архитектуры, доцент кафедры архитектуры и градостроительства, Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа.

Современное состояние и перспективы развития в Украине архитектуры приютов для лиц, пострадавших от домашнего насилия

Актуальность темы исследования связана с социальной необходимостью создания приютов для пострадавших от домашнего насилия. В настоящее время создание такого рода заведений остро необходимым, поскольку с каждым днем фиксируется все больше случаев домашнего насилия, а убежище может стать тем «островком», который выполняет функцию защиты, безопасности, реабилитации и помощи.

В статье рассмотрены отечественный опыт проектирования и строительства приютов для лиц, страдающих от домашнего насилия и возможности нового строительства. Проведено интервью с директорами приютов Украины и диспетчерами горячих линий. Рассмотрены существующие приюты для матери и ребенка, выявлены основные архитектурно-планировочные характеристики. Проведен обзор отечественных и зарубежных научных исследований.

Цель исследования заключается в выявлении лучших черт в архитектурно-планировочной организации таких заведений в Украине.

Ключевые слова: архитектура; убежище; домашнее насилие; социальное жилье; отечественный опыт; перспективы строительства.

Annotation

Obynochna Zoriana, PhD in Architecture, Associate Professor of the Department of Architecture and Urban Planning, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Current status and prospects of development in Ukraine of the architecture of shelters for people suffered from domestic violence

The article analyses domestic experience in the design and construction of shelters for domestic violence victims and the possibility of new construction. The directors of Ukrainian shelters and hotline managers were interviewed. The existing shelters for mothers and children were analysed, the main architectural and planning features were determined. Domestic and foreign scientific works were analysed.

The research topic is relevant due to the social need of shelters for domestic violence victims. Currently, such institutions are to be established as more and more cases of domestic violence are being recorded every day, therefore the shelter can become the «island» for protection, safety, rehabilitation and assistance.

A modern shelter for people suffering from domestic violence is a conceptually new type of social housing. The main difference between shelters and crisis rooms is the time of stay, comfort and security levels. The time spent in crisis rooms is 7-10 days, in shelters - 1-3 months, if necessary, it can be 6 months. Crisis rooms are equipped with individual accommodation for each person or family in a difficult life situation and look like mini-apartments with their own bedroom, small kitchen and bathroom. In shelters, most often, it is one common room for two people, a shared kitchen-dining room and a bathroom with shower. These differences significantly affect the architectural and planning organization of each institution.

The study revealed that shelters in Ukraine are usually part of other social structures, only a few operate as separate institutions. Most often they occupy one wing of a one-storey house, or one of the floors of a two-storey building. Shelters provide assistance with housing, food, recreational sites for children, legal, psychological, rehabilitative and, if necessary, medical assistance. The vast majority of shelters are located in the central part of the city.

The purpose of this study is to identify the best features in the architectural and planning organization of such institutions in Ukraine.

Keywords: architecture; shelter; domestic violence; social housing; domestic experience; construction prospects.